

CHET TILINI O'QITISHDA ASL MANBALARDAN FOYDALANISH METODIKASI FRANSUZ TILI MISOLIDA

Xolikulov Orzumurod Ravshan o'g'li

Mirzo Ulug'bek nomidagi

O'zbekiston Milliy universiteti 4-bosqich talabasi.

Annotatsiya: Fransuz tilida so'zlashuvchilar tomonidan muloqot funktsiyasiga javob qaytarish uchun mo'ljallangan asl hujjatlar til sinfida muhim ahamiyatga ega, chunki ulardan foydalanish ko'proq real hayotga va dolzarb voqealarga yo'naltirilgan, motivatsiyalarga nisbatan sezgirroq bo'lgan o'qitishga mos keladi. Ushbu maqola chet tilini o'qitish va uning xususiyatlarini aniqlashga yordam beradi.

Kalit so'zlar: les documents authentiques, FLE, aqliy hujum, les supports pedagogiques, le type de authenticité

Аннотация: Оригинальные документы, призванные отвечать коммуникативной функции франкоговорящих, важны на уроках языка, так как их использование подходит для обучения, более реалистичного и ориентированного на текущие события, более чувствительного к мотивациям. Эта статья поможет вам выучить иностранный язык и определить его особенности.

Ключевые слова: аутентичные документы, FLE, мозговой штурм, педагогическая поддержка, тип аутентичности.

Annotation: Original documents designed to meet the communicative function of French speakers are important in language lessons, since their use is suitable for teaching that is more realistic and oriented to current events, more sensitive to motivations. This article will help you learn a foreign language and identify its features.

Keywords: authentic documents, FLE, brainstorming, pedagogical support, type of authenticity.

Haqiqiy maqola dastlab ona tilida so'zlashuvchilar uchun mo'ljallangan yozma, audio yoki audiovizual ma'lumotlar jamlanmasidir, lekin o'qituvchi undan darsda taklif qiladigan mashg'ulotlarda foydalanish uchun to'playdi. Ushbu maqola haqiqiy yoki asl manba deb aytilishining sababi, u ta'lim maqsadlari uchun emas, balki kommunikativ maqsadlar uchun mo'ljallangan. U o'quvchilarga qanday bo'lsa, ya'ni asl holatida taqdim etiladi (agar ushbu hujjatga biron bir o'zgartirish kiritilgan bo'lsa, masalan, ma'lumot tezligini kamaytirish uchun bir yoki bir nechta paragraflarni o'chirish yoki jumlar orasiga bog'lovchilarni qo'shish uchun chegarani yengillashtirish uchun). Asl manbalar bilan bir qatorda ishlov berilgan manbalar ham mavjud bo'lib, mazkur manbalardan til darajasiga qarab moslashtirilgan turli xil tekstlar, eshittirishlar va yozma xatlarda til darajasini aniqlashda foydalaniladi. Bundan kelib chiqadiki, asl manbalar pedagogik yoki ishlov berilgan maqoladan farq qiladi. Bu kabi ma'lumotlar o'quvchilar uchun til o'rganishda shu bilan bir qatorda esa o'sha til madaniyati, ta'lim tizimi va urf-odatini mukammalroq bilish, tahlil qilishda yordam beradi. Yuqoridagi gaplardan asl manbalarning

qanday turlari mavjud degan savol paydo bo'lishi aniq va bu manbalarning turlarini quyida tahlil qilamiz.

Maqolada telefon kitobi, kalendar, pochta buyurtmasi katalogi, gazeta, jurnal, xarita, reja, poezdlar jadvali, telegramma, chek, pasport, maxfiy reklama, reklama, turistik broshyura, televideniya yoki kino dasturi, pishirish retsepti, yon daftacha, komiks, oila yoki yodgorlik fotosurati, ko'cha fotosurati, ob-havo hisoboti, qo'shiq, film yoki hujjatli film, jadval, sport natijalari, adabiy sharh, videodan parchalar, teleko'rsatuvlar, kitoblar va boshqa ko'plab bunday manbalarni ko'pgina internet sahifalaridan, ijtimoiy tarmoqdagi fransuz tiliga oid kanallardan, eshittirishlarni esa radiodan topishimiz mumkin. Internetning butun dunyo bo'ylab foydalanish mumkin bo'lgan turli xil haqiqiy hujjatlarning bitmas-tuganmas manbasi ekanligini unutmashimiz kerak.

Til sinfida bunday manbalardan foydalanishning bir qancha sabablari mavjud bo'lib, lingvistik xususiyatga mos keladigan qo'llanmalarning yo'qligi (masalan, aniq maqsadlar uchun frantsuz tilini o'rganishga mo'ljallangan), shu paytgacha foydalanilgan darslik tomonidan yuzaga kelgan muammolarni bartaraf etish majburiyati (til darajasining yetarli emasligi, o'quvchilarning o'tilgan fanlarga qiziqishining yo'qligi, faoliyatning nomuvofiqligi, mazmunining eskirganligi va, shubhasiz, xarajatlar), haqiqiy fransuz tilini keng yoyishga undaydi: fransuz tili barcha tillar kabi lingvistik va sintaktik qoidalarga ega va FLE darsliklari ularni standart fransuz tiliga imkon qadar yaqinroq bo'lishiga yordam beradi. Shunday qilib, o'quvchilar standartlashtirilgan tilga, to'g'ri frantsuz tiliga va, ba'zan, hatto yuqori darajadagi til tizimiga duch kelishadi. Frankofonlar ikkilanib bo'lsada, gapira oladi, pauza qiladi, qisqartiradi, keraksiz takrorlashlarga murojaat qiladi, boshqa til registrlaridan foydalanadi. Shunday qilib barcha tillarda bo'lgani kabi fransuz tili bir xil emas, balki o'zgaruvchan til bo'lib, u og'zaki va vizual hujjatlarga kelganda haqiqiy manbalar juda yaxshi tushuntiriladi. Buni quyidagi misollar orqali ko'rish mumkin:

- Darsning asosiy maqsadiga erishish uchun haqiqiy muloqot holatini taqdim etuvchi hujjat bilan yakunlash;
- Tashqi dunyoning haqiqiy va boy qiyofasini taqdim etish va shu bilan o'quvchida chet tili va madaniyatiga nisbatan ijobiy munosabatni shakllantirishga hissa qo'shish;
- O'quvchini rag'batlantirish: "boshlang'ich darajadagi o'quvchi, agar u haqiqiy muloqot jarayonini tushuna olsa, ijobiy motivatsiyaga ega bo'lishi mumkin.
- Hujjatni tushunish - bu uning tarkibini tartibga soluvchi niyatlarni tushunish, javob beradigan xatti-harakatlar orqali haqiqatda qanday munosabatda bo'lsa, shunday munosabatda bo'lish.

Sinfda foydalanish uchun haqiqiy hujjatni tanlayotganda, o'quvchilarning darajasiga mos keladigan hujjatni tavsiya qilish tavsiya etiladi, chunki tadqiq qilinayotgan matnni tushuntirish uchun ham vaqt yuqotishga sabab bo'lishi mumkin. Maqsadli til madaniyatini o'rganish o'rganuvchini hayratda qoldirmasdan tadbiq qilish mumkin, chunki ba'zida bir madaniyat uchun oddiy yoki odatiy bo'lib tuyulishi mumkin bo'lgan narsa boshqasi uchun bunday bo'lmasligi mumkin. Tegishli hujjatni qanday tanlashni bilish o'qituvchiga bog'liq: uning mazmuni, tasvirlari, yetkazilgan xabarlar va boshqalar. Kommunikativ tilni o'qitishga ko'proq integratsiyalashgan haqiqiy hujjatlar frantsuz tilini chet tili sifatida o'rgatish uchun imtiyozli materialdir, chunki ular o'quvchilarga frantsuz tilida so'zlashadigan mamlakat, uning hozirgi voqealari, ushbu mamlakatning kundalik hayoti va birinchi navbatda haqiqiy frantsuz tili bilan tanishadilar. Maktabda uning me'yoriy shakllarida o'qitiladigan emas, mahalliy aholi tomonidan qo'llaniladigan turli xil leksikaga, ishlov berilgan hujjatlar ustuvor bo'lgan darsliklarda keltirilgan. Haqiqatdan

ham sinfda haqiqiy hujjatlardan foydalanish har doim ham oson emas, ayniqsa, kontentga kirish qiyin, hatto o'zlashtirishi past bo'lgan o'quvchilar uchun bunday ma'lumotlar bu fanga bo'lgan tushunchasini, ya'ni o'rganishning iloji yo'q fan degan tushunchaga kelib qolishi mumkin. Shunday ekan birinchi navbatda o'qituvchi asl manbalardan to'g'ri foydalanish va tanlay bilishga e'tibor qaratishi lozim. O'quvchilarning esa darsga e'tiborini tortish uchun esa turli xil metodlardan, xususan, aqliy hujum metodidan foydalanish tavsiya etiladi. Bu metod dars boshlangan vaqtda tanaffusdan qaytgan talaba va o'quvchilarning diqqatini jamlash, e'tibor markazini bir joyga to'plashga yordam beradi. Bunday metodlar darsning yanada qiziqarli va samarali bo'lishiga yordam beradi va buning natijasini o'quvchilarning o'zlashtirishida kuzatish mumkin.

Xulosa qilib aytganda chet tilini o'qitishda zamonaviy texnologiya va metodlardan foydalanish hozirgi globallashuv jarayonida muhim omil bo'lib hisoblanmoqda.

Buning ustiga asl manbalardan ko'proq foydalanish madaniyatlararo almashinuv jarayonini tezlashtirishda, tilni mukammal o'rganishda va chet tili sohasida asosiy manba sifatida qaralmoqda. Tilshunos olimlarning ilmiy izlanishi natijasida til o'qitishning ko'plab usullari, yangidan yangi metodlar va texnologiyalar ishlab chiqildi. Bunday vositalar tufayli til o'rganuvchi yoshlarning auditoriyasi kundan kunga kengaymoqda. Til o'rganishga bo'lgan ehtiyoj va qiziqish har doim faoliyatda bo'lib qoladigan ijtimoiy hodisadir.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. BARRIÈRE, I. (2003). « Exploitations pédagogiques de documents »,
2. BÉRARD, E. (1991). L'approche communicative. Paris: CLE International.
3. CORD-MAUNOURY, B. (2000). « Analyse du site Polar FLE », *Alsic*, 3, no2, pp.239-254.
4. http://toiltheque.org/Alsic_volume_1-7/Num6/cord/alsic_n06-log2.htm
5. CUQ, J-P. (2003). (dir.) Dictionnaire de didactique du français. Paris: CLE International.
6. CUQ, J-P., Gruca, I. (2003). Cours de didactique du français langue étrangère et seconde. France: PUG.
7. DELHAYE, O. (2003). « Le document authentique »
8. Djafarova, Dildora, Yaxshiboyeva Nodira, and Abdullayeva Zulfiya. "Socio-Cultural Memory and Its Reflection In French Phraseology." *Journal of Positive School Psychology* (2022): 2883-2889.
9. Ilhomovna, D. D., & Ostonovich, B. O. (2024). Interaction of Language Games in the Articulation of "Historical Memory" Within French and Uzbek Phraseology. *American Journal of Language, Literacy and Learning in STEM Education* (2993-2769), 2(1), 348-354.
10. Ilhomovna, D. D., & Ostonovich, B. O. (2024). Interaction of Language Games in the Articulation of "Historical Memory" Within French and Uzbek Phraseology. *American Journal of Language, Literacy and Learning in STEM Education* (2993-2769), 2(1), 348-354.
11. Ilxomovna, Djafarova Dildora. "The emergence of the concept of "historical memory" in linguistics and the history of its socio-cultural formation." *ACADEMICIA: An International Multidisciplinary Research Journal* 12.3 (2022): 169-173.
12. Ilhomovna, Djafarova Dildora, Bobokalonov Odilshoh Ostonovich, and Yaxshiboyeva Nodira Ergashovna. "Contemporary Usage of Archaic Phraseological Units Expressing

- “Historical Memory” In Uzbek and French Languages." American Journal of Language, Literacy and Learning in STEM Education (2993-2769) 2.2 (2024): 371-377.
13. Rahmonova, Gulnoza, and Dildora Djafarova. "Explanation of the term" neologism." in linguistics. In Конференции. 2021.
 14. Ilxomovna, Djafarova Dildora. "Fransuz va o‘zbek frazeologiyasida “tarixiy xotira” ni ifodalashda til o‘yinlarini o‘zaro ta’siri (ahamiyati)." Oriental renaissance: Innovative, educational, natural and social sciences 1.1 (2021): 255-259.
 15. Яхшибоева, Нодира. "Таржима жараёнида маданиятлараро мулоқотнинг социолингвистик хусусиятлари." Академические исследования в современной науке 2.17 (2023): 165-169.
 16. Яхшибоева, Нодира. "ТУРИСТИЧЕСКИЙ ДИСКУРС КАК ОДИН ИЗ ОСОБЫХ ВИДОВ ИНСТИТУЦИОНАЛЬНОГО ДИСКУРСА." International Bulletin of Applied Science and Technology 3.6 (2023): 879-884.
 17. Karimov Jamshidbek Shavkat ugli. LE discours patronal et discours patronal et discours de propagande. <https://researchedu.org/index.php/openscholar/article/view/3919>